

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (42)

**РІК НЕЗЛАМНОСТІ! РІК ПЕРЕМОГИ!
УСІМ ОСВІТЯНАМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ...**

Вінниця – 2023

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
ВИПУСК № 1 (42)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року
Журнал
(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік
Мова видання: українська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 7 від 23 лютого 2023 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 1(42) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2023. 146с.

ЗМІСТ

С Л О В О Р Е Д А К Т О Р А

ТУРЛЮК СВІТЛАНА, ЮНАШ ВІКТОРІЯ

ГОЛОВНІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ І ФОРМ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ КОЛЕДЖУ 5

Ф І Л О Л О Г І Ч Н І С Т У Д І Ї

БАБІЙ АЛЛА, ВЕРЕМІЙ А. А.

МІСІЯ, БАЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ЗАВДАННЯ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ ФІЛОЛОГІВ-СЛАВІСТІВ 13

ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, БІЛИК ІРИНА

ПОЗАКЛАСНА РОБОТА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРНО ОБДАРОВАНОЇ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ 19

ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ГУЧОК НАДІЯ

КОРОТКИЙ ЕКСКУРС В ІСТОРІЮ СТАНОВЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ЧАСІВ КИЇВСЬКОЇ РУСІ ДО СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ 25

ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ІВАШКО АНАСТАСІЯ

ІСТОРИЧНА ІНВЕРСІЯ В ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРАХ ЯК АВТОРСЬКИЙ ПРИЙОМ БАЧИТИ СВІТ ІНАКШЕ 31

МИХАЛЬЧУК ОЛЕСЯ, ДЕРЕВЕНКО ОЛЕКСАНДРА

THE IMPACT OF ENGLISH BIBLICAL TRANSLATIONS ON THE DEVELOPMENT OF LANGUAGE AND LINGUISTICS 38

П С И Х О Л О Г О - П Е Д А Г О Г І Ч Н І С Т У Д І Ї

СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ 44

ГОРОДЕЦЬКА ВАНДА

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОХОДЖЕННЯ ФОЛЬКЛОРНОЇ ПРАКТИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 57

БАРЩЕВСЬКА ІННА

ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ ІЗ СИНДРОМОМ АСПЕРГЕРА ТА СДУГ 61

ЦІСАР ІРИНА, БОРОДІЙ ОЛЬГА

РОЛЬ КАЗКИ В РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ 65

ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, КАПУСТА ДАР'Я

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТЕЖИНИ В ОЗНАЙОМЛЕННІ ДОШКІЛЬНИКІВ З ПРИРОДНИМ ДОВКІЛЛЯМ 68

ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ПЕДОЧЕНКО АНАСТАСІЯ

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНИХ ЗАСОБІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ 72

ЦІСАР ІРИНА, РУМЯНЦЕВА ВІКТОРІЯ

ВПЛИВ АРТ-ТЕРАПІЇ НА МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКА..... 78

МАРЦЕНЮК ОЛЕНА

ПСИХОЛІНГВІСТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ СУЧАСНИХ ЗАНЯТЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ..... 82

Н А У К О В О - М Е Т О Д И Ч Н І С Т У Д І Ї

БУГА ОКСАНА

НАБУТТЯ ПРОФЕСІЙНО-ЗНАЧУЩИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ ДІЛОВИХ ІГОР..... 88

ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО

ЕВОЛЮЦІЯ МЕТОДИКИ ТРЕНУВАННЯ В БІГОВІ НА ВИТРИВАЛІСТЬ..... 93

СКРИПНИК НАДІЯ, ВОЛКОТРУБ А.О., ДЕМЧУК ВЕРОНІКА

STORYTELLING ЯК КОМУНІКАТИВНИЙ ТРЕНД ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ..... 98

СКРИПНИК НАДІЯ, КОГУТЮК ОКСАНА, МАКСИМЕНКО Н. В., ТКАЧУК ТЕТЯНА

МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ І МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ..... 104

ШУСТОВА НАТАЛІЯ, ГОРБАТЮК А. В.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПИСЬМОВОГО ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ БАГАТОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ..... 109

СТЕПОВА АЛЛА

МУЗИЧНО-ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ГАРМОНІЙНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ..... 114

ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА

ВИКОРИСТАННЯ «РОЗВИВАЮЧОГО ПРОСТОРУ» ЗА М. МОНТЕССОРІ ДЛЯ КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ..... 118

ЯРЕМЧУК ОКСАНА

ФОРМУВАННЯ ІНІЦІАТИВНОСТІ І ПІДПРИЄМЛИВОСТІ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ ЗА ДОПОМОГОЮ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЖИТТЄВИХ ЗАДАЧ ФІНАНСОВОГО ЗМІСТУ..... 123

В І Д О М І І М Е Н А

ПОХИЛЮК ОЛЕНА

«ТОЙ, ЩО СЕРЦЕ ОБЕРНУВ У СУРМУ» (бесіда до 115-річчя від дня народження Олега Ольжича (приклади поезії за збіркою «Незнаному воякові»..... 127

КІСЕЛЬОВ ДМИТРО

Б. ШОУ. ХУДОЖНЯ ПРАКТИКА: ПРОБЛЕМИ І ТРАДИЦІЇ..... 130

ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ

ПЕРШІ ПІВ ТИСЯЧІ РОКІВ З ІСТОРІЇ ШПИКОВА..... 133

К О Н К У Р С И 1 4 0

2. Беттельгейм Б. Психоаналіз чарівної казки / пер. з англ. Харків, 2001. 230 с.
3. Бреусенко-Кузнецов О. А. Казкотерапія // Теоретичні основи і застосування в освіті та соціальній роботі : зб. статей. Київ, 2008. № 20 (23). С. 3-12.
4. Василевська О. І. Казкотерапія як засіб психолого-педагогічного впливу // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12 : Психологічні науки. 2012. Вип. 39. С. 30-36.
5. Вачков І. В. Введення в казкотерапію, чи Хатинко, хатинко, повернись до мене передом... Київ : Генеза, 2011. 288 с.
6. Заліток Л. М. Казкотерапія за Василем Сухомлинським // Інноватика у вихованні. 2017. Вип. 6. С. 99-106.
7. Замелюк М. Казкотерапія як інноваційна здоров'язбережувальна технологія у просторі сучасного дошкільного закладу // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2017. № 2 (351). С. 14-19.
8. Зінкевич-Євстигнеєва Т. Д. Практикум по казкотерапії. Київ : ТОВ «Мова», 2000. 310 с.
9. Приходько Ю. О. Генезис провідних ставлень дитини дошкільного віку як основи її особистісного розвитку : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.07 / Український держ. пед. Університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 1997. 428 с.
10. Пропп В. Морфологія чарівної казки. Черкаси : Лабиринт, 2006. 128 с.
11. Руденко А. В. Ігри і казки, які лікують. Харків : Вид. група «Основа», 2017. 208 с.

*Стаття надійшла до редакції
25 січня 2023*

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТЕЖИНИ В ОЗНАЙОМЛЕННІ ДОШКІЛЬНИКІВ З ПРИРОДНИМ ДОВКІЛЛЯМ

УДК 373.2.015.31 : 502\504

ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА

викладач-методист кафедри теорії, фахових методик та технологій дошкільної освіти КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

КАПУСТА ДАР'Я

*студентка факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва,
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

У статті розкрито роль екологічних стежок в процесі виховання екологічної культури дошкільників в природі. Визначено сутність екологічної стежки та необхідність її включення в освітній процес закладу дошкільної освіти.

***Ключові слова:** екологічна стежина, природнича компетентність, маршрут екологічної стежини, екологічна система, експериментально-дослідницька діяльність.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах питання формування екологічної освіти дітей дошкільного віку є важливим і актуальним, адже основи екологічного виховання закладаються ще в молодшому дошкільному віці, адже вплив природи на дітей величезний. Навколишнє природне середовище є не тільки джерелом розумового розвитку дітей, а й джерелом естетичних відчуттів дітей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження багатьох педагогів (Д. Браус, Б. В. Пясковський, Н. В. Лисенко, Н. Ф. Яришева, Г. П. Пустовіт, А. О. Рахманов, Т. М. Титаренко) свідчать: розуміння необхідності інтеграції знань потребує не лише підготовки дітей до системного, наукового сприйняття світу та наявних у ньому екологічних проблем, але й до пізнання природи, до активних природоохоронних дій.

Виокремлення мети та основних завдань дослідження.

Мета дослідження: обґрунтувати роль екологічної стежини як засобу екологічного виховання дошкільнят в ЗДО.

Завдання дослідження полягає в тому, щоб розкрити особливості формування природничої компетентності, екологічної культури у дітей старшого дошкільного віку; описати екологічну стежину, як засіб ознайомлення дітей зі світом природи; описати орієнтовну модель проведення роботи на екологічній стежині.

Виклад основного матеріалу дослідження. «Екологічна стежина» допомагає налагодити стійку логічну систему екологічного виховання дітей,

надати їм якомога більше знань, сформувані цілісне уявлення про дивовижний світ природи, краще розуміння взаємозв'язків і взаємозалежностей.

Результатом екологічного виховання в закладах дошкільної освіти є розвиток у дітей емоційної свідомості, а також бажання брати активну участь у роботі з охорони та захисту природи. Для екологічного виховання найкраще підходять екологічні освітні стежки. Вони створюються на території навчальних закладів або поблизу них і призначені для проведення занять з природничих дисциплін і розширення шкільних знань. Вони повинні включати елементи природи, розглянуті в межах шкільної програми, максимально розкриваючи взаємозв'язки природних компонентів у природних системах. Навчально-виховна робота на екологічній стежині спрямована на розвиток сукупності наукових знань, поглядів і переконань, які закладають основу для відповідального та активного підходу до природного середовища. Тобто ця робота спрямована на формування екологічної культури дітей дошкільного віку.

Костянтин Ушинський (1824-1870) писав, що в дошкільників необхідно формувати широке коло знань про неживу природу, рослинний світ, тваринний світ, працю людей у природі. Він закликав розширити спілкування дитини із природою й дивувався тому, що «... виховний вплив природи... так мало оцінений у педагогіці». [7]

Стратегічні цілі екологічної стежки:

- формування в дітей наукового світогляду, екологічної свідомості і культури;

- навчання свідомого бачення взаємодії об'єктів живої та неживої природи;

- розробка й проведення на провідних пунктах стежки теоретичних і практичних занять;

- пропагування й проведення природоохоронних заходів;

- інформування про види рослин і тварин, навчання розпізнавати їх у природі;

- прищеплення дбайливого ставлення до об'єктів живої природи [8].

Щоб підвищити цікавість дітей до занять на екологічній стежині, вихователі разом з дітьми обирають «провідника» стежинки. Діти хочуть бачити його добрим, сміливим, чесним, розумним. Ним можуть бути герої казок, оповідань про природу – Лісовик, Пан Коцький, Котигорошко, Травознайко, Лелія. Їх доцільно зобразити на табличці, хоча б на початку маршруту, де персонаж зустрічає дітей.

Вихователю слід спонукати дітей звертати увагу на красу навколишнього середовища, гуманно ставитися до тварин і рослин, знайомити з яскравими явищами та станами природного середовища. Виховувати інтерес до навколишнього природного середовища через ознайомлення дітей з явищами і властивостями природних об'єктів. [2, с. 56]

Потрібно систематично проводити роботу на екологічній стежині. Тільки в цьому випадку воно має наукове і

практичне значення. З дітьми на екологічній стежці потрібно створити або використовувати ситуації, в яких діти повинні дотримуватися певних правил поведінки на природі.

Після прогулянки на будь-яку тему по маршруту екостежки дітям рекомендується виконати завдання намалювати побачене. Спостереження фіксують у природному та погодному календарях. Необхідність цього зумовлюється засвоєнням дошкільнятами закономірностей сезонних змін.

Дуже важливо, щоб діти, які пройшли екологічну стежку, відчули бажання берегти свою рідну природу та жити за законами охорони природи.

Досліди, які проводять діти на екологічних стежках, можуть значно збагатити освітній процес закладів дошкільної освіти, зробити його сучасним та ефективним, підвищити його якість. Під час експериментально-дослідницької діяльності діти мають можливість застосовувати знання з різних галузей на практиці, почуватися впевнено, успішно, розвивати самостійність. [3, с. 20]

Орієнтовна модель проведення роботи на екологічній стежині.

- ознайомити дітей з метою роботи;
- повторити й закріпити правила поведінки у природному довкіллі;

- запропонувати дітям загадки або проблемні ситуації про передбачувані об'єкти для спостережень;

- організувати спостереження та пошуково-дослідницьку діяльність дітей у природному довкіллі;

- провести вправи на встановлення причинно-наслідкових зв'язків між об'єктами та явищами природи, скажімо, дидактичну вправу «Що було б, якби...(не стало калини, соловейка, ялинки?)»;
- провести природоохоронні заходи (за необхідності);
- організувати контрольні-оцінні дії, обмін враженнями;
- організувати перетворювальну діяльність; [2, с. 29]

Дитина пізнає світ з відкритим розумом і серцем. Як вона буде ставитися до світу, чи навчиться бути дбайливим господарем, який любить і розуміє природу, сприймаючи себе як частину єдиної екосистеми, багато в чому залежить від дорослих, які займаються її вихованням. [6, с. 28]

Тому робота на екологічних стежках у закладах дошкільної освіти повинна бути організована таким чином, щоб діти здобули якомога більше знань, щоб у них формувалося цілісне уявлення про дивовижний світ природи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Я вважаю, що необхідно приділяти увагу створенню предметно-розвивального середовища в організації еколого-освітньої роботи, дотримуватись орієнтовного режиму роботи на екологічній стежині. Тому виховання екологічної культури людини – це складний і довготривалий процес, який необхідно починати з дошкільного віку, і більше уваги приділяти пошуку найбільш ефективних засобів, форм і методів екологічного виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Дошкільне виховання. 2021.
2. Беленька Г. Експериментально-дослідницька діяльність дітей у природі як технологія пізнавального розвитку / Ганна Беленька // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2012. - №11. – С. 10 – 21.
3. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років / [Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна та ін.]. – К.: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2020. – С. 56-57.
4. Заровнятих В.Л. Екологічна стежина як засіб екологічного виховання дошкільнят. – Хмельницький: Генезум, 2020. URL: <https://genezum.org/library/ekologichna-stejyna-yak-zasib-ekologichnogo-vykhovannya-doshkilnyat>
5. Іванчук С.А. Екологічне виховання дошкільників у контексті його актуальних дефініцій / Сабіна Іванчук // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2020. URL: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.70-2.9>
6. Пасічник Н. Екологічна освіта дошкільників засобами театральної діяльності / Ніна Пасічник // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2014. - №4. – С. 27 – 31.
7. Педагогічні ідеї К. Д. Ушинського / редкол.: В. І. Войтко, С. М. Полгородник, Н. П. Калениченко [та ін.]. – К. : Вища шк., 1974. – 340 с.

Програма розвитку дитини дошкільного віку “Українське дошкілля”/ О.Білан, Вид. 2-ге зі зм. і доп. Тернопіль : Мандрівець, 2022. – 216 с.

8. Соломеннікова О.А. Екологічне виховання в дитячому садку. – М: Мозаїка-Синтез, 2008.

*Стаття надійшла до редакції
25 січня 2023*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНИХ ЗАСОБІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

УДК 37.091.33 – 028.22

ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА

*викладач-методист кафедри української філології
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

ПЕДОЧЕНКО АНАСТАСІЯ

*студентка філологічного факультету
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

У статті дається історіографічне тлумачення ролі наочності в навчально-виховному процесі а також висвітлено роль активного використання наочних засобів навчання на різних етапах розвитку шкільної освіти, накреслено певні моменти психолого-педагогічного аналізу використання наочності на уроках та в позакласних заходах.

Ключові слова: *освітній процес, проблема наочності, психологічні умови, чуттєве сприйняття, історичний підхід, психолого-педагогічний аналіз.*

Постановка проблеми. Розвиток суспільства на сучасному етапі характеризується процесом його інформатизації, що змінює вимоги до освіти. Стрімкий розвиток інформаційних і комунікаційних технологій спричинив перебудову інформаційного середовища суспільства, відкриваючи нові можливості суспільного прогресу, що знаходить своє відображення і в освіті. З поняттям «інформація» тісно пов'язаний термін «наочність», що є одним із засобів інформаційних і комунікаційних технологій. Ефективність застосування наочності визначається її роллю у навчальному процесі. Визначення цієї ролі

впливає з психолого-педагогічних досліджень впливу складових наочних засобів навчання на розвиток когнітивних можливостей учня.

В наш час із зміною вимог і потреб суспільства і науки вдосконалися, розвинулися і розширилися функції, можливості використання навчально-наочного матеріалу, його видова різноманітність, яка дає змогу зробити наочним вивчення таких предметів, процесів і явищ, які не можуть безпосередньо сприйматися за допомогою органів чуттів. Отже, традиційного розуміння принципу наочності у процесі пізнання в умовах сьогодення